

Nyelvemlékeink

Nyelvemlék: Írásos megnyilatkozás, amelyek a nyelv régebbi állapotát tükrözik

Nyelvtörténeti korok: nem azonosak a történelmi korokkal

•Előmagyar kor:

- A nyelvrokonainkkal való együttélés korszaka, Kr. e. 500-ig

•Ősmagyar kor:

- Kr.e.500-Honfoglalás (895)

•Ómagyar kor:

- Honfoglalás- Mohácsi vész (1526)
- nyelvemlékes korszak

•Közép magyar kor:

- 156-1772 (magyar felvilágosodás)
- Bessenyei György: Ágis tragédiája
- nyelvemlékes korszak

•Újmagyar korszak:

- 1772-napjainkig
- nyelvemlékes

Őseink írása rovásírás volt, viszont nem volt képes hosszabb szövegek rögzítésére, ezért tértek át őseink a latin betűs írásra.(A rovásírást a székelyek a 16. századig használták)

Nyelvemlékeink:

•Szórványemlékek voltak az első nyelvemlékeink.

•**Szórványemlékek:** idegen nyelvű környezetben rögzített magyar szavak, kifejezések

- Bizánci Konstantin: A birodalom kormányzásáról
 - 950-951
 - görög nyelvű írás, kb. 50 magyar szó szerepel benne
- Tihanyi apátság alapítólevele:
 - 1055-ben keletkezett, az első magyar mondat ebben jelenik meg, ez a mondat, hogy "Fehérvárra menő hadi útra" (feheruuaru rea meneh hodu utu rea)

•**Kézírtos szövegemlékek:** latin kódexekben meglévő magyar szövegek

- Latin nyelvű kódex: anyakódex
- magyar szöveg: vendégszöveg
- Halotti beszéd és könyörgés:
 - 1192-1195 között keletkezett a Pray-kódexben található, Pray György 1770-ben Pozsonyban találta meg a kódexet, melyben ez található.
 - 32 soros halotti búcsúztató, ami temetési szertartáson hangzott el, a pap a temetésen résztvevő hívőkhöz szólt, utalt a Bibliára, a teremtéstörténetre, az eredendő bűnre, az ember büntetésére, a halálra.

- Ómagyar Mária siralom:
 - az 1300-as évek körül keletkezett Észak-Itáliában.
 - Gottfried nevezetű szerzetes írta-> Szent Viktor apátság vezetője
 - Az Ómagyar Mária siralom magyar nyelvű szövegét nem ismerjük, hogy ki írta
 - A magyar nyelvű szerző ismeretlen
 - Sermones-kódexben található-> 1922 Belgiumban találták-> Luwen-> Leuweni kódex
 - Magyarország: Országos Széchényi Könyvtár (1982)
 - 132 magyar sor
 - Mária himnusz
 - Első verses szövegméltunk
 - Máriát anyai fájdalom közepette mutatja be, Jézus keresztre feszítésekor
 - Megszólítások, felszólítások
 - Mária foházkodik fia kegyelméért
 - Kínzóinkább őt öljék meg vagy a fiával együtt halhasson meg
 - Figura etimologica: világnak világa, virágnak virága
 - Szóisméltések
 - Alliteráció: vasszegekkel veretel
- Első magyar nyelvű kódexek elvesztek
 - A legrégibb magyar nyelvű könyvünk a Jókaik kódex
 - 1372-1400 között keletkezett
 - Eredeti változat elveszett, ránk a másolata marad fent
 - 1448-ból származik
 - Tartalmazza Szent Ferenc életét
- Első magyar Bibliafordítás a Huszita Biblia
 - XV. századból származik
 - 3 kódexből áll:
 - Bécsi-kódex
 - Müncheni-kódex
 - Apor-kódex
 - Tamás és Bálint papok fordításai
 - A cseh helyesírás mellékjeleit használták a kódexekben
- Margit legenda
 - 1510
 - Ráskai Lea másolatából marad ránk (Domonkos rendi apáca)
 - Túlvilági élet elsődlegessége, test győztese
 - Margit önfeláldozó élete
- Szó- és kifejezőkészletet rögzítő nyelvemlékek
 - Glosszák:
 - latin szövegekbe a sorok közé írt magyar fordítások vagy margóra írt magyar jegyzetek

- Szójegyzék:
 - Témák szerint csoportosított kifejezések, latin nyelvű kifejezések magyar nyelvre való fordításai
 - Königsbergi Töredék (14. század)

•**Nyomtatott szövegemplékek:**

- Hess András- első nyomtatvány (1471)
- Első hosszabb magyar nyelvű nyomtatvány (1527-Krakkó)
- Vizsolyi Biblia nyomtatása (1570)
- Gutenberg János - első nyomtatás